

Завдяки процесу національного відродження в українському суспільстві сформувалися наукові, культурно-освітні, політичні сили, які відроджували історичну пам'ять, прищеплювали національну самосвідомість, засновували громадські й політичні організації. Українські вчені й митці, громадські діячі та політики спрямовували стихійну енергію народу в русло організованого національно-визвольного руху.

У ході розгортання визвольного руху сформувалися основи української національної самосвідомості: захист української культурної самобутності; боротьба за право на вільний розвиток — свободу; відродження Української держави як захисника політичних, культурних і господарських прав народу.

3. Українські землі в складі Російської та Австрійської імперій

Адміністративно-територіальний устрій підросійської України. Поділи Речі Посполитої, перемоги над Оттоманською Портою, наполеонівською Францією та її союзниками, зафіксовані рішеннями Віденського конгресу, призвели до поділу українських земель між Російською та Австрійською імперіями, який зберігався до Першої світової війни. Імперія Романових сконцентрувала у своїх руках понад 85 % українських етнічних земель. На початку XIX ст. їх було розділено на **9 губерній**. Колишні козацькі полки Слобожанщини перетворилися на Слобідсько-Українську губернію. На території колишньої Гетьманщини були створені Чернігівська й Полтавська губернії. Правобережжя поділили на Волинську, Київську та Подільську губернії, а південні землі Запорозжя — на Катеринославську, Херсонську й Таврійську губернії.

Історичний факт

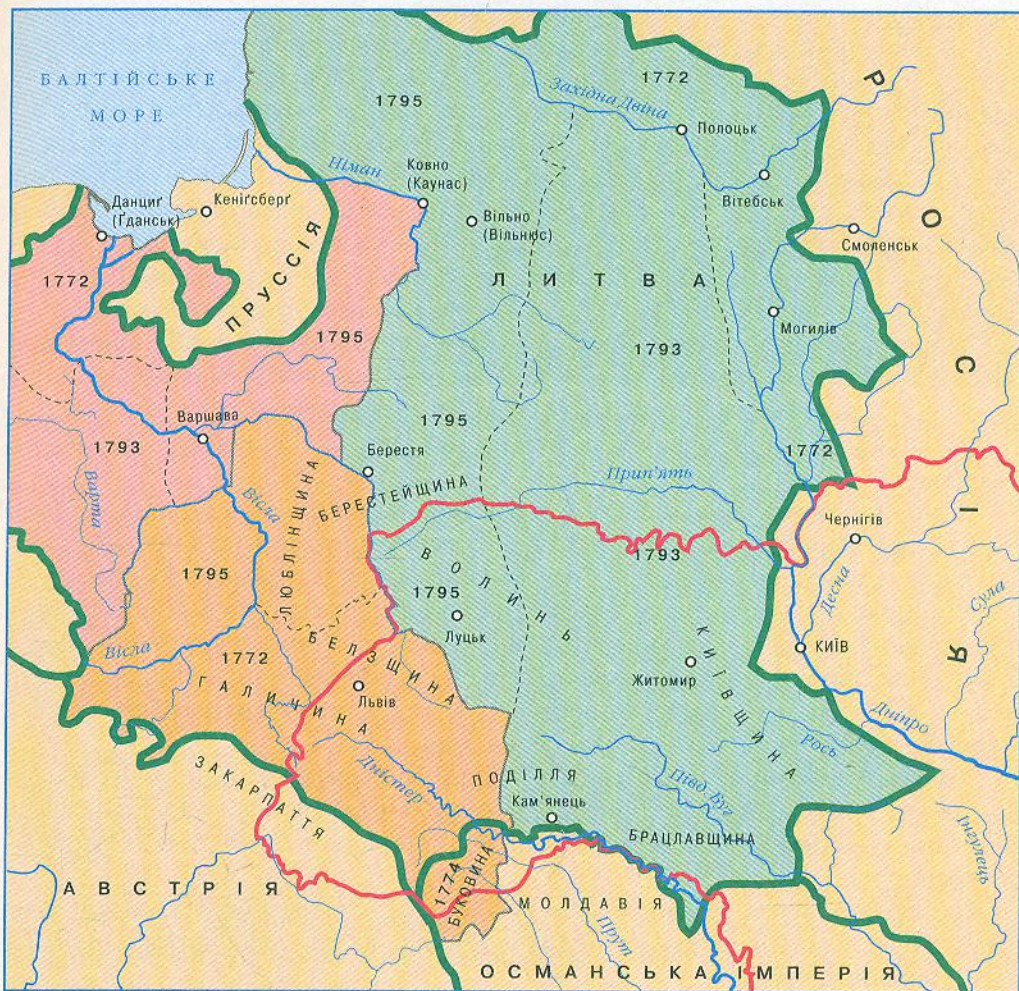
Імперський уряд не враховував географію розселення українського народу. Тому частина українських етнічних земель була приєднана до сусідніх російських губерній (Воронезької, Курської, Гродненської, Могильовської, Бессарабської, Війська Донського) і Царства Польського (Холмщина й Підляшшя). Поза межами українських губерній залишилися й землі Чорноморського кубанського війська.

Адміністративну владу в губерніях уособлювали призначені царем губернатори, які вирішували питання громадського порядку, освіти й податків.

Водночас Петербург пильно стежив за політичними настроями в українських губерніях і зовнішньополітичною ситуацією щодо них. З огляду на це, українські губернії входили до складу Київського, Малоросійського та Новоросійсько-Бессарабського **генерал-губернаторств**. Генерал-губернатор зосереджував у своїх руках майже необмежену владу й займався насамперед військовими справами. Також він пильно стежив за будь-якими проявами опозиційності, за «состоянием умов» (рос.), як зазначалося в царській інструкції.

 Губернія (від латин. *gubernare* — керувати) — вища адміністративно-територіальна одиниця державного, місцевого (повітового, волосного), поліцейського і фінансового управління українськими землями в Російській імперії.

ПОДІЛИ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ

Губернії поділяли на повіти, якими керували капітани-ісправники, а повіти — на стани, підпорядковані поліцейським приставам. Стани ж склалися

Генерал-губернаторство — адміністративно-територіальна одиниця в Російській імперії, створена з метою боротьби з національно-визвольним рухом пригноблених народів або для вирішення воєнних завдань у протистоянні із сусідніми державами. До складу генерал-губернаторства входила одна або кілька губерній.